

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 252/03-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. J. H., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 266/99 na verejnom zasadnutí konanom 6. apríla 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 266/99 **p o r u š i l** základné právo Ing. J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajskému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 266/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. Ing. J. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Žiline p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Žiline j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Ing. J. H. v sume 26 182 Sk (slovom dvadsaťšesťtisícstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. E. K., Advokátska kancelária, B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ing. J. H. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 252/03-8 zo 6. novembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. J. H., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 266/99.

Sťažovateľ uviedol, že sa 16. apríla 1999 na krajskom súde žalobou domáhal určenia neplatnosti uznesení Valného zhromaždenia spoločnosti VÚTCH – CHEMITEX, spol. s r. o., so sídlom v Ž., konaného 27. marca 1999 (ďalej len „žalovaný“). Uvedené konanie je vedené pod sp. zn. 19 Cb 266/99. Krajský súd uznesením z 5. augusta 1999 toto konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku, no uznesením z 24. septembra 1999 podľa § 10 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych

poplatkoch“) zrušil rozhodnutie o zastavení konania, pretože sťažovateľ v odvolacej lehote súdny poplatok za podanie žaloby zaplatil. Krajský súd vytýčil pojednávanie na 13. december 1999 a následne na 31. január 2000. Listom z 13. júla 2000 žiadal sťažovateľ vytýčenie ďalšieho pojednávania a rozhodnutie vo veci. Sudcovia senátu, ktorý vo veci konal, však namietli svoju zaujatosť voči sťažovateľovi, na základe čoho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. Ndob 521/2000 zo 7. septembra 2000 rozhodol o ich vylúčení z pojednávania a rozhodovania v uvedenej veci. Toto uznesenie bolo krajskému súdu doručené 22. novembra 2000. Od tejto doby je krajský súd podľa sťažovateľa vo veci nečinný, a to aj napriek jeho sťažnosti na zbytočné prietahy v označenom konaní zo 6. júla 2003, na ktorú predseda krajského súdu nereagoval.

Na základe uvedených tvrdení sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: *„Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje, že Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod spis. zn. 19 Cb 266/99 porušil svojou nečinnosťou právo navrhovateľa, Ing. J. H. priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.*

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi, Ing. J. H. z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom na tomto súde pod spis. zn. 19 Cb 266/99, finančné zadostučinenie vo výške: = 65 000,- Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú je odporca povinný navrhovateľovi zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil fotokópiu podania zo 6. júla 2003 preukazujúcu využitie právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Listom z 11. decembra 2003 právna zástupkyňa sťažovateľa ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámila, že súhlasí s tým, aby v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednania predmetnej veci.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 16. januára 2004 sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril podaním sp. zn. Spr 1106/03 z 13. januára 2004 aj krajský súd prostredníctvom svojho predsedu, ako aj vo veci konajúcej sudkyne.

V úvode svojho vyjadrenia vo veci konajúca sudkyňa JUDr. E. P. uviedla, že v predmetnej veci, ktorá do obchodného oddelenia došla 22. apríla 1999, bola opatrením predsedu krajského súdu zo 6. júna 2001 určená za predsedníčku senátu. Spisový materiál v predmetnej veci jej bol predložený súdnou kanceláriou 5. septembra 2001. Dôvodom na pridelenie predmetnej obchodnoprávnej veci senátu, ktorý je podľa rozvrhu práce určený prejednávateľ a rozhodovať občianskoprávne veci, bolo vylúčenie sudcov obchodného úseku z pojednania a rozhodovania veci pre ich pomer k sťažovateľovi, ktorý proti nim podal žalobu o ochranu osobnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že ako sudkyňa obchodné veci na krajskom súde neprejednávala a predmetná vec súvisela aj s inými vecami tých istých účastníkov, jej príprava, štúdium veci i právnych noriem si vyžadovala dlhší čas.

Spisový materiál v predmetnej veci bol 23. októbra 2001 na základe žiadosti o jeho zapožičanie zaslaný Okresnému súdu Bratislava III (k spisu sp. zn. 27 C 47/00), na ktorom prebiehal súdny spor o ochranu osobnosti medzi sťažovateľom a sudcami krajského súdu, ktorého dôvodom boli skutočnosti vzniknuté v obchodných veciach, ktoré prejednávali sudcovia obchodného úseku (žalovaní v spore o ochranu osobnosti). Krajskému súdu bol spisový materiál v predmetnej veci vrátený 24. apríla 2003.

Následne z dôvodu svojej zaujatosti predložila 4. júna 2003 predmetný spis na rozhodnutie o jej vylúčení z pojednania a rozhodovania uvedenej veci predsedovi krajského súdu. Ako dôvod svojej zaujatosti uviedla: *„súdny spor medzi navrhovateľom a sudcami obchodného úseku, poznatky od kolegov o tomto spore, priateľský a kolegiálny vzťah k týmto sudcom ako aj skutočnosť, že iné veci, ktoré boli pridelené senátu 8 Co (potom, ako*

boli sudcovia obchodného úseku vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci) boli predkladané predsedovi krajského súdu na rozhodnutie o vylúčení senátu 8 Co z prejednávania a rozhodovania veci“. Predseda krajského súdu žiadosti vo veci konajúcej sudkyne nevyhovel (rozhodnutím z 13. júna 2003) a predmetná vec bola prípisom z 2. júla 2003 predložená na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Do senátu krajského súdu „8 Co“ bolo pridelených viacero vecí týkajúcich sa tých istých účastníkov konania (sťažovateľa a žalovaného), ktoré boli následne predkladané najvyššiemu súdu na rozhodovanie o vylúčení sudcov z ich prejednávania a rozhodnutia po tom, ako predseda súdu žiadostiam sudcov nevyhovel. Ako ďalej vo veci konajúca sudkyňa uviedla: *„O týchto žiadostiach rozhodovali viaceré senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ich názor bol rozdielny ohľadne postupu pri aplikácii ustanovenia § 15 ods. 1 O. s. p. Preto som považovala za náležité vyčkat’ na rozhodnutie vo všetkých týchto veciach. Uznesením zo dňa 16. septembra 2003 Najvyšší súd Slovenskej republiky (krajskému súdu došlo dňa 23. októbra 2003) rozhodol, že senát v zložení JUDr. E. P., JUDr. O. B. a JUDr. T. R. nie sú z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci vylúčené. Následne bolo uznesenie doručené účastníkom konania.*

Môj postup vo veci (po vrátení spisu z Okresného súdu v Bratislave) som považovala za adekvátny s prihliadnutím na stav rozhodovania o mojom vylúčení z prejednávania a rozhodovania aj v ostatných veciach tých istých účastníkov, keď medzičasom aj navrhovateľ vzniesol námietku zaujatosti v niektorých veciach a podal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodov vhodnosti. Bol tiež ovplyvnený nejednotným postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri aplikácii ustanovenia § 15 O. s. p., v dôsledku čoho dosiaľ nie je rozhodnuté v jednej veci, ktorá mi bola pridelená (sp. zn. 19 Cb 858/99). Navyše vo veci sp. zn. 19 Cb 219/01 pri existencii úplne zhodných skutočností uvádzaných senátom jedna z členiek senátu bola z prejednávania vylúčená, ostatné nie.

V prípade iného postupu z mojej strany, podľa môjho presvedčenia, nebola by zachovaná zásada, že vec má prejednať a rozhodnúť nezaujatý sudca.(...)“

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku uviedol: *„Ako štatutárny zástupca Krajského súdu Žilina, na rozdiel od predsedníčky senátu dr. P., dovoľujem si požiadať o ústne prejednanie predmetného prípadu. Domnievam sa, že ústne prejednanie bližšie*

ozrejmi niektoré jeho osobitosti (súvislosti personálneho obsadenia krajského súdu v nadväznosti na otázky zaujatosti, žaloba sťažovateľa proti sudcom tunajšieho súdu o ochranu osobnosti, aktuálne doručené uznesenie OS Bratislava III. ...). “

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Žalobou zo 16. apríla 1999 doručenou krajskému súdu 22. apríla 1999 sa sťažovateľ domáhal určenia neplatnosti uznesení valného zhromaždenia spoločníkov žalovaného konaného 27. marca 1999.

Pokynom súdnej kancelárie z 29. apríla 1999 uložila predsedníčka senátu zaslať žalovanému rovnopis žaloby a vyzvať ho na vyjadrenie sa k žalobe (v lehote 10 dní) a sťažovateľa vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku za návrh (v lehote 10 dní). Výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola sťažovateľovi doručená 10. mája 1999.

Podaním z 12. mája 1999 doručeným krajskému súdu 14. mája 1999 sa žalovaný prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne vyjadril k žalobe.

Podľa úradného záznamu z 27. mája 1999 bola predsedníčka senátu (ktorá bola zároveň referujúcou sudkyňou vo veci) práceneschopná od 21. mája 1999 do 1. júla 1999.

Pokynom súdnej kancelárie z 2. júla 1999 uložila predsedníčka senátu preveriť zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom a zaslať mu na vedomie vyjadrenie žalovaného k žalobe. Vyjadrenie bolo sťažovateľovi doručené 16. júla 1999.

Podľa úradného záznamu z 13. júla 1999 sťažovateľ súdny poplatok v súdom stanovenej lehote nezaplatil. Krajský súd na základe uvedenej skutočnosti uznesením č. k.

19 Cb 266/99-52 z 5. augusta 1999 predmetné konanie zastavil. Rozhodnutie bolo doručené 24. augusta 1999 (sťažovateľovi 23. augusta 1999).

Sťažovateľ v rámci plynutia odvolacej lehoty súdny poplatok zaplatil (30. augusta 1999). Krajský súd na základe uvedenej skutočnosti uznesením č. k. 19 Cb 266/99-57 z 24. septembra 1999 podľa § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch zrušil svoje predchádzajúce uznesenie č. k. 19 Cb 266/99-52 z 5. augusta 1999, ktorým pôvodne konanie zastavil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 30. októbra 1999.

Krajský súd nariadil 25. novembra 1999 vo veci pojednávanie na 13. december 1999 a predvolal naň účastníkov konania, ako aj právnu zástupkyňu žalovaného.

Podaním z 2. decembra 1999 doručeným krajskému súdu 3. decembra 1999 ospravedlnila splnomocnená právna zástupkyňa žalovaného jeho, ako aj svoju neúčast' na pojednávaní (z dôvodu zahraničnej služobnej cesty štatutárneho zástupcu žalovaného).

Krajský súd pojednával 13. decembra 1999 vo veci v neprítomnosti žalovaného a jeho právnej zástupkyne. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Krajský súd nariadil 18. januára 2000 vo veci pojednávanie na 31. január 2000 a predvolal naň účastníkov konania, ako aj právnu zástupkyňu žalovaného.

Krajský súd pojednával vo veci 31. januára 2000. Po doplnení dokazovania bolo pojednávanie odročené na neurčito „za účelom predloženia veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v Bratislave, k rozhodnutiu o vylúčení konajúceho senátu Krajského súdu v Žiline, z prejednávania a rozhodovania veci“.

Pokynom súdnej kancelárie z 15. februára 2000 uložila predsedníčka senátu predložiť spis ďalším dvom členom senátu „k napísaniu vyjadrenia, či sa cítia byť vo veci zaujatí a prečo“. Členovia senátu sa písomne vyjadrili 16. februára 2000 a 29. marca 2000 (samotná predsedníčka senátu sa vyjadrila 27. marca 2000). Spis bol 3. apríla 2000

predložený predsedovi krajského súdu a 20. apríla 2000 zaslaný najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vylúčení členov senátu v predmetnej veci, ktorému bol doručený 25. apríla 2000.

Podaním z 13. júla 2000 doručeným krajskému súdu 19. júla 2000 sa sťažovateľ domáhal vytýčenia pojednávania v predmetnej veci.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 521/2000 zo 7. septembra 2000 rozhodol, že členovia senátu krajského súdu, ktorý predmetnú vec dosiaľ prerokovával, sú vylúčení z pojednávania a rozhodovania vo veci. Rozhodnutie bolo krajskému súdu doručené 22. novembra 2000 (právoplatnosť nadobudlo 8. decembra 2000).

Na základe uvedenej skutočnosti predložila predsedníčka senátu začiatkom decembra 2000 spis predsedovi krajského súdu na prikázanie veci inému senátu v zmysle § 16 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Listom z 8. januára 2001 predložil predseda krajského súdu predmetnú vec najvyššiemu súdu s návrhom na prikázanie veci inému krajskému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 12 ods. 2 a 3 OSP. Predseda krajského súdu argumentoval predovšetkým skutočnosťou, že na príslušnom krajskom súde pôsobí jediný obchodný senát, ktorého všetci členovia boli v predmetnej veci vylúčení, pričom predmetom dotknutého konania je špecifická obchodnoprávna problematika. Listami z 9. januára 2001 adresovanými sťažovateľovi a právnej zástupkyňi žalovaného zaslal predseda krajského súdu podnet krajského súdu na prikázanie uvedenej veci inému súdu na vedomie účastníkom konania a súčasne ich vyzval na vyjadrenie k uvedenému postupu (v lehote 10 dní) vrátane uvedenia, ktorému krajskému súdu má byť vec delegovaná. Spis bol najvyššiemu súdu predložený 11. januára 2001 (opakovane - po vyjadrení účastníkov konania - 1. februára 2001).

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 18/2001 z 28. mája 2001 rozhodol, že vec vedená na krajskom súde pod sp. zn. 19 Cb 266/99 sa neprikazuje inému krajskému súdu. Rozhodnutie bolo krajskému súdu doručené 6. júna 2001.

Na základe uvedenej skutočnosti vydal predseda krajského súdu 6. júna 2001 opatrenie tohto znenia: „(...) určujem v zmysle § 16 ods. 2 O. s. p. podľa zásad rozvrhu práce za predsedu senátu v dotknutej veci JUDr. E. P. a za členov senátu JUDr. T. R. a JUDr. J. K. (...)“. Spis bol novej predsedníčke senátu predložený súdnou kanceláriou 5. septembra 2001.

Na základe žiadosti Okresného súdu Bratislava III z 11. septembra 2001 doručenej krajskému súdu 17. septembra 2001 o zapožičanie spisu týkajúceho sa veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 19 Cb 266/99 pre potreby konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 27 C 47/00 o žalobe sťažovateľa o ochranu osobnosti proti členom senátu krajského súdu pôvodne prejednávajúcim dotknutú vec bol spis krajského súdu sp. zn. 19 Cb 266/99 zaslaný 23. októbra 2001 Okresnému súdu Bratislava III. Spis bol krajskému súdu vrátený 24. apríla 2003.

Členovia senátu prejednávajúceho vec oznámili 4. júna 2003 predsedovi krajského súdu, že sa cítia vo veci zaujatí (vrátane odôvodnenia), a predložili mu spis na pridelenie veci iným sudcom (inému senátu) podľa § 15 ods. 1 OSP spolu so svojím písomným súhlasom. Z úradného záznamu v spise z 13. júna 2003 vyplýva, že predseda krajského súdu po zvážení okolností prípadu a dôvodov oznámených členmi senátu, pre ktoré namietli svoju predpojatosť, dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre vylúčenie uvedených sudcov z prejednávania predmetnej veci, a teda ani dôvod na postup podľa § 15 ods. 1 OSP (pridelenie veci inému senátu).

Členovia senátu v priebehu obdobia od 18. júna 2003 do 2. júla 2003 doplnili svoje vyjadrenia ohľadne dôvodov, pre ktoré sa cítia byť v predmetnej veci predpojatí, pričom uviedli, že na svojom stanovisku zotrvávajú. Vec bola následne predložená (17. júla 2003) v zmysle § 16 ods. 1 OSP najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. Ndob 379/03 zo

16. septembra 2003 rozhodol, že sudkyne krajského súdu JUDr. E. P., JUDr. T. R. a JUDr. O. B. (určená od 1. februára 2003 za členku senátu miesto JUDr. J. K. po jej nástupe na materskú dovolenku) nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 19 Cb 266/99. Rozhodnutie bolo krajskému súdu doručené 23. októbra 2003 a právoplatnosť nadobudlo 10. novembra 2003 (krajský súd ho účastníkom doručoval 3. novembra 2003 - posledný úkon vo veci).

Na verejnom zasadnutí senátu ústavného súdu 16. marca 2004 právna zástupkyňa sťažovateľa zotrvala na svojich predchádzajúcich vyjadreniach v predmetnej veci.

Predseda krajského súdu na verejnom zasadnutí senátu ústavného súdu taktiež zotrval na svojich vyjadreniach a k prejednávanej veci okrem iného ďalej uviedol, že predmetnú vec vníma v dvoch rovinách. Prvá rovina sa podľa neho týka bezprostredne otázky prerokovania veci bez zbytočných prietáhov a druhá rovina je rovina, v ktorej je toto právo vnímané „*vo väzbe na ďalšie ústavné práva alebo dielčie práva, najmä na právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu k právu na nestranného sudcu, resp. vo vzťahu k právu na zákonného sudcu*“. Poukázal na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nerozhodovanie veci nestranným sudcom je dôvodom na vyslovenie porušenia práv účastníka na súdnu ochranu. S ohľadom na túto judikatúru obdobia v tomto konaní, v ktorých sa riešila otázka zaujatosti sudcov krajského súdu, sú podľa neho dôsledkom úsilia krajského súdu dodržať toto ústavné právo sťažovateľa, teda jeho právo na nestranného sudcu. Na podporu tohto tvrdenia poukázal na rozdielne názory najvyššieho súdu pri posudzovaní, resp. rozhodovaní otázky existencie dôvodov na vylúčenie sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci, z čoho podľa neho „*pramení určitá neistota sudcov, ktorí v tej veci konajú, že v prípade, že by bola skonštatovaná v niektorom z konaní alebo aj bezprostredne v tomto konaní zaujatosť, tak je to odvolací dôvod, resp. dovolací, a vec by bola potom zrušená*“. K porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov okrem iného uviedol, že podľa neho je „*zo samotného obsahu spisu zrejmé, že krajský súd konal v tejto veci štandardným spôsobom vo vzťahu k pánu H., ako i k iným účastníkom*“. Zo strany krajského súdu existovala podľa neho „*evidentná snaha o to, aby v tej veci konal*“. Dôvodom, ktorý predmetné konanie „*zabrzdil*“, je podľa neho správanie sťažovateľa, pričom v tejto

súvislosti poukázal ďalej najmä na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom až v rámci odvolacej lehoty proti uzneseniu o zastavení konania v predmetnej veci a na podráždenú reakciu sťažovateľa vo vzťahu k sudcom na druhom vytyčenom pojednávaní v predmetnej veci.

K iniciovaniu konania o prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti na najvyššom súde ho podľa jeho vyjadrenia viedla snaha o zabezpečenie súdnej ochrany „erudovaným“ súdom, teda snaha, aby o veci rozhodoval sudca, ktorý sa danej problematike venuje. Ako ďalej uviedol, nešlo teda „o snahu zbaviť sa veci, ale dosiahnuť, aby tá vec bola efektívne rozhodnutá“. V závere svojho úvodného vyjadrenia vo veci uviedol, že „vzhľadom na konkrétne rozhodnutia nadriadeného súdu v otázkach zaujatosti, následné správanie účastníka, ktoré podmienilo predĺženie konania, či už vo vzťahu k samotnému konaniu alebo konaniu o ochrane osobnosti, domnievam sa, že v tejto veci krajský súd neporušil právo účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania

a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred krajským súdom je žaloba o určenie neplatnosti uznesení Valného zhromaždenia spoločnosti žalovaného. Základnými kritériami pre hodnotenie vecí ako zložitej je skutkový stav vecí a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí zohľadnil skutočnosť, že aj keď skutkový stav prejednávanej veci nie je zložitý, z hľadiska právneho možno predmetnú vec považovať za zložitú, vyžadujúcu si naštudovanie viacerých právnych predpisov, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania.

B) Ako vyplýva zo zistení ústavného súdu, sťažovateľ po začatí konania v predmetnej veci nerešpektoval výzvu krajského súdu na zaplatenie súdneho poplatku a zaplatil ho až v rámci plynutia odvolacej lehoty proti rozhodnutiu o zastavení konania, čím sa konanie predĺžilo o takmer 5 mesiacov. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 OSP). Pri skúmaní ďalšieho priebehu konania z hľadiska druhého vyhodnocovaného kritéria - správanie sťažovateľa ako účastníka konania, však ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil ústavne významné dlhé obdobie nečinnosti v postupe krajského súdu, ktoré malo výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie nečinnosti začalo 23. októbra 2001, keď bol spisový materiál krajského súdu v predmetnej veci zaslaný

Okresnému súdu Bratislava III, a trvalo osemnásť mesiacov, teda až do 24. apríla 2003, keď bol spis krajskému súdu vrátený. Z uvedenej doby sa dajú akceptovať maximálne tri mesiace, ktoré možno považovať za súčinnosť krajského súdu vo vzťahu ku konaniu Okresného súdu Bratislava III o ochranu osobnosti. Pokiaľ táto doba Okresnému súdu Bratislava III nestačila a spis, ktorý mal 150 strán, potreboval aj ďalej, mohol si z neho vyhotoviť fotokópie a originál vrátiť krajskému súdu, aby tento mohol vo svojej veci pokračovať v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy. Dobu pätnástich mesiacov treba preto považovať za zbytočný prieťah v konaní. Krajský súd nevykonal v predmetnej veci počas tohto obdobia žiadny procesný úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa (nežiadal ani vrátenie spisového materiálu od Okresného súdu Bratislava III). Nečinnosť krajského súdu bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potom potrebné považovať za zbytočný prieťah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Spisový materiál v predmetnej veci sa v obdobiach od 20. apríla 2000 do 22. novembra 2000 (sedem mesiacov), ďalej od 11. januára 2001 do 6. júna 2001 (štyri mesiace), ako aj v období od 17. júla 2003 do 16. septembra 2003 (takmer dva mesiace) nachádzal na najvyššom súde z dôvodu rozhodovania tohto súdu o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu a o podanom návrhu predsedu krajského súdu na prikázanie predmetnej veci z dôvodu vhodnosti inému súdu. Ústavný súd sa vzhľadom na okolnosti daného prípadu, najmä s ohľadom na skutočnosť, že sťažovateľ sám namietol zaujatosť zákonných sudcov v ďalších jeho veciach pred krajským súdom, existenciu rozhodnutí najvyššieho súdu o vylúčení niektorých sudcov v iných konaniach sťažovateľa pre zaujatosť, návrh sťažovateľa na delegovanie predmetnej veci inému súdu, rozšírenie okruhu žalovaných o krajský súd v konaní o žalobe o ochranu osobnosti na návrh sťažovateľa, ako aj s ohľadom na ďalšie písomné a ústne vyjadrenia účastníkov konania v tejto veci stotožnil s argumentáciou predsedu krajského súdu, že predmetné konania na najvyššom súde neboli iniciované zo strany krajského súdu bezdôvodne, resp. za účelom zbavenia sa povinnosti prejednať a rozhodnúť predmetnú vec, ale z reálnej obavy o zabezpečenie prejednania veci nestranným a nezávislým súdom, a preto uvedené obdobia nemožno pričítať na ťarchu krajského súdu.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako štyri roky a jedenásť mesiacov. Z uvedenej doby počas obdobia pätnástich mesiacov dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku nečinnosti krajského súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na krajskom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo s'ťažovateľa bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou krajského súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal krajskému súde, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 65 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, pretože nečinnosťou krajského súdu „(...) mu boli upreté jeho základné práva ako spoločníka a ohrozené jeho vlastnícke a majetkové práva v predmetnej spoločnosti, pričom musel strpieť konanie konateľov spoločnosti s ktorým nesúhlasil bez možnosti vyjadriť sa a účinne brániť argumentom zo strany spoločnosti, čo viedlo až k jeho vylúčeniu zo spoločnosti dňa 16. 5. 2002, dodnes bez finančného vyrovnania“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 15 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania krajského súdu dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (pätnásť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 26 182 Sk pozostávajúcich z troch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (príprava a prevzatie zastupovania a písomné podanie na súd vykonané v roku 2003 a ústne pojednávanie vykonané v roku 2004), vyčíslenú ako jedna

tretina výpočtového základu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2003 a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2004 (2 x 4 270 Sk + 4 534 Sk), paušálnej náhrady hotových výdavkov (2 x 128 Sk), náhrady straty času vo výške (20 x 567 Sk), ako aj náhrady cestovných výdavkov vo výške (1 512 Sk preukázaných fotokópiami cestovných lístkov) v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 4 a § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právny zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je oceneľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky dosahovala za prvý polrok roku 2002 výšku 12 811 Sk a za prvý polrok roku 2003 výšku 13 602 Sk.

Podľa ustanovenia § 4 v spojení s § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách a v súlade s § 19 ods. 4 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. právnej zástupkyňi sťažovateľa patrí náhrada preukázaných cestovných výdavkov.

Podľa ustanovenia § 20 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej dvadsaťštvrtiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.

Podľa zistenia ústavného súdu právna zástupkyňa vyčíslila trovy konania v súlade s platnými právnymi predpismi, a preto ústavný súd uložil krajskému súdu povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 26 182 Sk v súlade s vyhláškou č. 163/2002 Z. z.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2004

